

CZU 631.16: 634.84(083.31)
<https://doi.org/10.52507/2345-1106.2024-2.19>

ASOCIAȚIA PRODUCĂTORILOR DE STRUGURI DE MASĂ

MOCANU Natalia,

Doctor habilitat în științe economice, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat din Moldova
E-mail: mocanunatalia@gmail.com.
<https://orcid.org/0000-0002-8523-1080>

BOTEZATU Andrei,

doctorand,
Universitatea Tehnică a Moldovei
E-mail: andrei2011@yahoo.com
<https://orcid.org/my-orcid?orcid=0009-0006-2189-6418>

REZUMAT

Pe plan internațional, Republica Moldova este marcată printre țările cu o industrie vinicolă dezvoltată. În țara noastră, cu climă naturală și condiții de sol favorabile creșterii și rodirii viței de vie, viticultura este una dintre principalele ramuri ale agriculturii. Cultura strugurilor de masă în Republica Moldova are o istorie de peste 5.000 de ani, stabilind rute comerciale pentru vinuri și struguri de masă între Grecia antică și teritoriul pe care se află în prezent Republica Moldova. Agricultură eficientă din Moldova a construit pe această moștenire valoroasă, lucrând în parteneriat cu asociații de sector, antreprenori și alți factori interesați pentru a stabili noi rute comerciale pentru strugurii de masă din Republica Moldova.

Pentru expunerea materialului în articolul dat, s-au utilizat un ansamblu diversificat de metode specifice cercetării economice, precum metoda analitică, metoda sintezei, metoda economico-matematică, metodele sub formă de figuri și tabelare, fiind completate de analiza cantitativă și calitativă, abordarea sistemică. Ca o consecință a schimburilor inadecvate între principalele verigi ale lanțului valoric, a expunerii pieței interne cu produse agroalimentare ieftine de la (în special pentru producătorii noștri autohtoni) sectorul agricol este primul să sufere de lipsa surselor de reproducere extinsă, chiar simplă, a potențialului său de producție. Dimensiunile „sechestrului” ilicit de factori reproductivi în sectorul agricol sunt enorme.

Rezultatele cercetării a materialului prezentat în acest articol este exprimată prin afirmația că sistemele de producție intensivă de tip Pergola conduc la o creștere semnificativă a randamentului producției de struguri de masă în țara noastră, determinând o eficiență economică majoră în sectorul dat. Scopul acestui material este fundamentarea teoretică și metodică a asocierii producătorilor de struguri de masă și îmbunătățirea sectorului respectiv prin cooperare în Republica Moldova. Se propun propuneri de creștere a eficienței economice a producției de struguri de masă prin utilizarea de noi tehnologii și forme de cooperare - modele de cluster. În Republica Moldova, se realizează pentru prima dată cercetări asupra eficienței strugurilor de masă cultivați în sistemul Pergola, precum și impactul acestuia asupra dezvoltării

sectorului viticol.

Cuvinte-cheie: eficiență economică, agricultură, asociere de producători, lanț valoric, producție de vin, sector vitivinicol, model de cluster, struguri de masă, rezistență la climă, Republica Moldova.

ASSOCIATION OF PRODUCERS OF TABLE GRAPES

MOCANU Natalia

Doctor habilitat of economic sciences, conference

Universitatea de Stat din Moldova

E-mail: mocanunatalia@gmail.com.

<https://orcid.org/0000-0002-8523-1080>

BOTEZATU Andrei,

PhD student,

Tehnickal University from Moldovei

E-mail: andrre2011@yahoo.com

<https://orcid.org/my-orcid?orcid=0009-0006-2189-6418>

SUMMARY

Internationally, the Republic of Moldova is marked among the countries with a developed wine industry. In our country, with natural climate and soil conditions favorable for the growth and fruiting of vines, viticulture is one of the main branches of agriculture. Cultivation of table grapes in the Republic of Moldova has a history of more than 5,000 years, establishing trade routes for wines and table grapes between ancient Greece and the territory on which the Republic of Moldova is currently located. Efficient Agriculture in Moldova has built on this valuable heritage, working in partnership with sector associations, entrepreneurs and other stakeholders to establish new trade routes for table grapes from the Republic of Moldova.

For the presentation of the material in the given article, a diverse set of methods specific to economic research were used, such as the analytical method, the synthesis method, the economic-mathematical method, the methods in the form of figures and tabulations, being complemented by the quantitative and qualitative analysis, the systemic approach.

As a consequence of the inadequate exchanges between the main links of the value chain, of the exposure of the domestic market with cheap agro-food products from (especially for our domestic producers) the agricultural sector is the first to suffer from the lack of sources of extended reproduction, even simple, of its production potential. The dimensions of the illicit "seizure" of reproductive factors in the agricultural sector are enormous.

The results of the research of the material presented in this article is expressed by the statement that Pergola-type intensive production systems lead to a significant increase in the yield of table grape production in our country, determining a major economic efficiency in the given sector. The purpose of this material is the theoretical and methodical substantiation of the association of table grape producers and the improvement of the respective sector through cooperation in the Republic of Moldova. Proposals are proposed to increase the economic efficiency of the production of table grapes by using new technologies and forms of cooperation - cluster models. In the Republic of Moldova, research is being carried out for the first time on the efficiency of table grapes grown in the Pergola system, as well as its impact on the development of the wine sector.

Key words: economic efficiency, agriculture, association of producers, value chain, wine production, wine sector, cluster model, table grapes, climate resilience, Republic of Moldova.

Introducere. Sectorul agricol din Republica Moldova joacă un rol esențial în economia națiunii, contribuind în mod semnificativ la PIB-ul său și angajând o mare parte a populației [1, 2]. Îmbunătățirea calității și eficienței economice a strugurilor de masă rămâne o provocare contemporană, a cărei rezolvare necesită selecția adecvată a soiurilor, implementarea unui sistem de cultivare optim, dar și o gestionare eficientă a proceselor de recoltare, păstrare și comercializare a strugurilor. Sectorul strugurilor de masă joacă un rol esențial în agricultura Republicii Moldova, iar strugurii și produsele derivate din aceștia constituie articole de export deosebit de valoroase. Pe plan internațional, Republica Moldova se remarcă printr-o viticultură bine dezvoltată, beneficiind de condiții naturale favorabile,

precum clima temperată și solurile fertile, ideale pentru creșterea viței de vie. Cultivarea soiurilor de masă reprezintă o provocare actuală, complexă, iar succesul acestora depinde de selecția soiurilor potrivite, de aplicarea tehnicilor de cultivare, păstrare și comercializare a strugurilor de masă.

Clusterul este un model de afaceri care presupune cooperarea între întreprinderi mici și mijlocii/antreprenori, pe de o parte și structuri de suport din partea autorităților publice, mediul academic, societatea civilă, pe de altă parte. Elementul distinctiv al clusterelor este organizarea flexibilă, fiecare membru îndeplinind anumite activități în funcție de cerințele pieței și de strategia clusterului. [3, p.5]

Crearea unui cluster aduce mai multe beneficii

economice, fiind un cadru optim de reunire a diverselor firme conform unei platforme integrate de marketing, având la bază o strategie unitară, valorificarea resurselor și competențelor comune, facilitând colaborarea între firme [4, p.6].

Modul organizatoric ce ține de activitatea economică în spațiul rural este o prioritate mare, de rang național. Sectorul agricol este principalul izvor de venituri în spațiul rural. Cooperarea agricolă joacă un rol de bază în susținerea procesatorilor și producătorilor agricoli și a păturilor social - vulnerabile, cum sunt pensionarii, invalizii și femeile cu copii mici [5 p.103]. Ele dezvoltă spațiul rural într-un mod explicabil adică prin deschiderea de locuri de muncă și dezvoltarea agrobusinessului rural și a unor modele de afaceri rezistente la fluctuațiile economice. Prin cooperare, producătorii au acces la o gamă largă de servicii: noi piețe, resurse naturale, informații, tehnologie, forme de creditare, activități de instruire și formare etc. În condițiile, în care, agricultura este practică preponderent de către gospodării mici și medii, prin cooperare, aceștia își unesc eforturile și devin o forță aptă de a negocia și de a pătrunde pe piețe noi. Și totodată își cresc șansele de a avea acces la resurse financiare. De asemenea, aceasta facilitează participarea producătorilor în procesul decizional la toate nivelurile și îi sprijină din punct de vedere juridic și în negocierea contractelor încheiate cu furnizorii de materii prime și utilaje agricole [6, p.16]. O situație dificilă în cadrul lanțului valoric a strugurilor de masă este cooperarea redusă a micilor producători autohtoni pentru omogenizarea tehnologiilor și calității strugurilor de masă, pentru penetrarea exporturilor în comun pe piețele regionale.

Pentru a fi competitivi atât pe piața internă cât și cea externă, agricultorii din sectorul viti-vinicol trebuie să se orienteze pe produse de calitate, ambalare corespunzătoare și să asigure vânzarea lor în mod constant și în cantități mari [7, p.226]. Lucrul acesta se poate de efectuat cu rezultate bune doar prin o colaborare strânsă între producători. Prin unirea forțelor, se poate beneficia de terenurile adiacente, de a face schimb de tehnici agricole și a achiziționa în comun fertilizanți și alte produse fitotehnice la prețuri competitive. În țara noastră, activează mai multe asociații având același scop - dezvoltarea sectorului vitivinicol. Desigur, că activitatea dată se mobilizează pe promovarea imaginii și protecția propriilor interese profesionale și comerciale ale producătorilor; menținerea discuțiilor cu organele superioare guvernamentale; perfecționarea schimbului de informații; organizarea instruirii specializate; atragerea de investiții și granturi; acordarea de asistență și consiliere membrilor asociațiilor etc.

Materiale și metode. Ca bază teoretică și practică au servit cercetările economiștilor și savanților naționali și internaționali, literatura științifică de specialitate, resursele informaționale din mediul online, analize și concluzii proprii ale autorilor. Au fost utilizate diverse metode de cercetare: metoda analitică, prin intermediul căreia s-a ajuns la esența proceselor cercetate; metoda descriptivă, folosită la descrierea metodelor și studiilor; metoda sintezei aplicată pentru stabilirea conexiunii

fenomenelor cercetate; metoda analizei cantitative și calitative. În vederea realizării studiului, autorii a îmbinat metodele de cercetare menționate, mai precis: analiza legislației, documentelor publice, rapoartelor, paginilor de internet oficiale, articolelor de specialitate.

Rezultate și discuții. Cooperativele agricole, asociațiile de producători și alte forme de organizare colectivă joacă un rol de bază în dezvoltarea lanțurilor valorice. Aceste forme de organizare ar putea asigura agregarea produselor micilor producători, oferind legătura cu cumpărători, procesatori de materii prime pentru a suplini cu o valoare și menținând această valoare în comunitate. Necitând la aceasta, majoritatea fermierilor care se asociază, numărul lor rămâne redus față de alte state din Uniunea Europeană, fiind necesare mai multe eforturi pentru a promova această formă de colaborare în sectorul viticol. Rezultatele plantațiilor de struguri de masă pe sisteme de suport intensiv au o performanță foarte bună, atât în țara noastră, cât și în străinătate. Viile de vie de pe sistemul de susținere Pergola permit obținerea unor recolte foarte mari, iar strugurii fiind de o calitate superioară față de sistemele tradiționale. În acest sens, în fiecare an tot mai mulți producători autohtoni aleg să cultive viță de vie pe acest tip de suport [8, p.230].

Agricultorii care doresc să rămână producători independenți și nu se angajează să vândă produsele lor prin cooperative sau asociații de producători, dar care totuși au nevoie de asistență în inovare, marketing și, eventual, procesare, au posibilitatea de a deveni membri ai unei asociații agricole. Asociațiile agricole pot oferi sfaturi și asistență, dar nu își asumă responsabilitatea pentru producția fermierilor, spre deosebire de cooperative. Necesitatea de integrare pe verticală în complexul agroalimentar este peste tot recunoscută. În literatura economică această integrare este formulată sub genericul „lanțuri valorice”, care prevede unirea eforturilor tuturor verigilor de promovare a produselor agricole de la câmpul (ferma) de producție până la masa consumatorului. Procesul integrat de producție în cazul dat funcționează ca un tot unitar, toate părțile componente (verigile de bază) fiind în egală măsură cointereseate în obținerea unor rezultate pozitive. La rândul său, fluxul de bani, obținut în urma realizării produsului gata obținut (pentru consum), are o direcție diametral opusă, ajungând până la etapa inițială de promovare a lanțului valoric - întreprinderile agricole. Redistribuirea fluxurilor de bani se face în conformitate cu contribuția fiecărui agent economic la obținerea rezultatului final. Ca urmare, funcționează un complex unic de activitate agricolă - industrială - comercială, în care fiecare parte componentă își obține o cotă echivalentă din rezultatul final sub formă de repartizare a profitului de la realizarea producției la etapa finală (de consum).

Forma organizatorică cea mai adecvată în ce privește formarea „lanțurilor valorice” o constituie crearea structurilor de tip „holding” sau a celor clusterelor de producție. Anume clusterul, ca varianta cea mai reușită de unificare a eforturilor tuturor părților componente (tuturor etapelor) de promovare a unor sau altor produse agroalimentare, trebuie să devină ținta și scopul principal

al Programelor de Stat respective . Este important de menționat că, în aprecierea noastră, precum a fost deja subliniat, holdingul constituie un fragment specific al clusterului, caracterizat atât ca monopolizare excesivă a capitalului, cât și ca o subordonare managerială dură a structurilor ierarhice de nivelul de jos față de cele superioare.

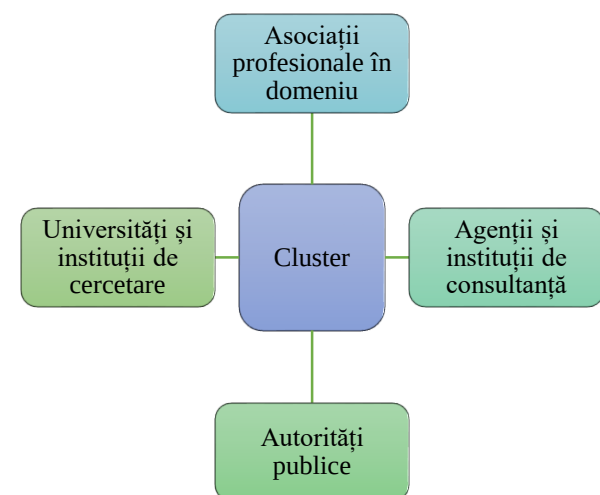
Una din cele mai bune modalități de creștere a competitivității producătorilor de struguri de masă este formarea clusterelor [9, p.197] .

Clusterizarea este un model de business ce presupune cooperarea între unități mici și mijlocii, pe de o parte și structuri de suport din partea autorităților publice, mediul academic, societatea civilă, pe de altă parte după cum se exprimă Tornea Ion „crearea unui cluster aduce mai multe beneficii economice, fiind un cadru optim de reunire a diverselor firme conform unei platforme integrate de marketing, având la bază o strategie unitară, valorificarea resurselor și competențelor comune, facilitând colaborarea între firme” [13, p.6].

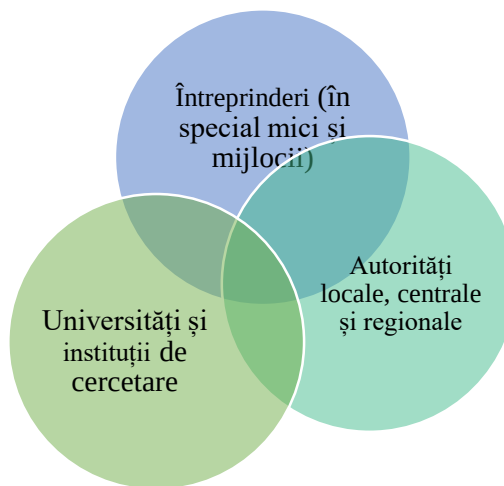
În timp ce la nivel european clusterelor s-au afirmat ca

un model eficient de competitivitate regională, Republica Moldova abia începe să valorifice avantajele cooperării și asocierii pentru dezvoltarea afacerilor. Actualmente în Republica Moldova nu există cadru legislativ de creare, gestionare și finanțare a clusterelor în sectorul viticol, însă este posibilă crearea acestuia în zonele și domeniile competitive sub o altă formă, de exemplu, asociații.

De obicei, clusterelor se creează după modelul unanim „Triple Helix”, reunind în cadrul asocierii următorii reprezentanți: întreprinderi, care reprezintă nucleul economic al clusterului; universități și centre de cercetare care sunt generatori de soluții inovative aplicabile nevoilor reale ale membrilor clusterului; autorități publice locale, regionale etc. În unele țări ale Uniunii Europene, modelul „Triple Helix” nu a avut impactul scontat, motivul principal fiind lipsa de cooperare între actorii clusterului, chiar și necunoașterea unor membri. În aceste condiții s-a adaptat și transformat un nou model clusterial, cu un al patrulea actor reprezentat de organizații catalizator – entități specializate în domeniul transferului tehnologic și al inovării, firme de consultanță, fiind denumit „Four clover” (Figura 1).

Modelul clusterial „Triple Helix”

Modelul clusterial „Four Clover”

Figura 1. Modele de cluster bazate pe diverși actori

Sursa: adaptat de autori

Luând în considerație că în Republica Moldova nu este dezvoltată clusterizarea, și în special în sectorul agrar, autorii propun crearea unei asocieri de tip cluster, centrat pe producătorul viticol (Figura 2)

Asigurând schimbul de cunoștințe și experiență, locuri de muncă în comunitate și negocierea prețurilor avantajoase pentru produsele agricole cultivate, formarea clusterelor are un efect economic și social asupra întregii comunități. Politică de susținere a grupurilor este determinată în mare măsură de cadrul economic al țării și de specificul acesteia. Guvernul trebuie să participe activ atât la fazele inițiale ale dezvoltării clusterelor, cât și la fazele finale, prin gestionarea barierelor instituționale și politice care împiedică progresul sectorului de producere a strugurilor de masă și al mediului de afaceri. Inițiativele

de formare a clusterelor pot fi sponsorizate de diferite entități publice, fie pe cont propriu, fie în parteneriat cu agenții de dezvoltare internaționale. Cu toate acestea, pentru a înțelege relațiile dintre cluster și influențele acestora asupra creșterii economice, exporturilor, nivelului de angajare și specializării la nivel național, este esențial să se stabilească o perioadă inițială de încercare de trei până la patru luni.

În acest context, credem că este esențial să ne bazăm pe două premise fundamentale pentru a crește potențialul de producție și export al strugurilor de masă:

- 1) Producția de struguri de masă necesită sprijin imediat și eficient din partea sectorului [10, p.870] ;
- 2) Crearea de politici care promovează formarea clusterelor în agricultură necesită o abordare pe termen

lung și pe termen mediu.

În opinia noastră, soluțiile pentru problemele cu care se confruntă atât producătorii de struguri de masă, cât și întregul sector viticol pot fi împărțite în diferite grupuri în funcție de o serie de criterii:

- I. Abordări și intervenții publice;
- II. Creșterea competitivității și dezvoltarea lanțului valoric;
- III. Formarea grupurilor.

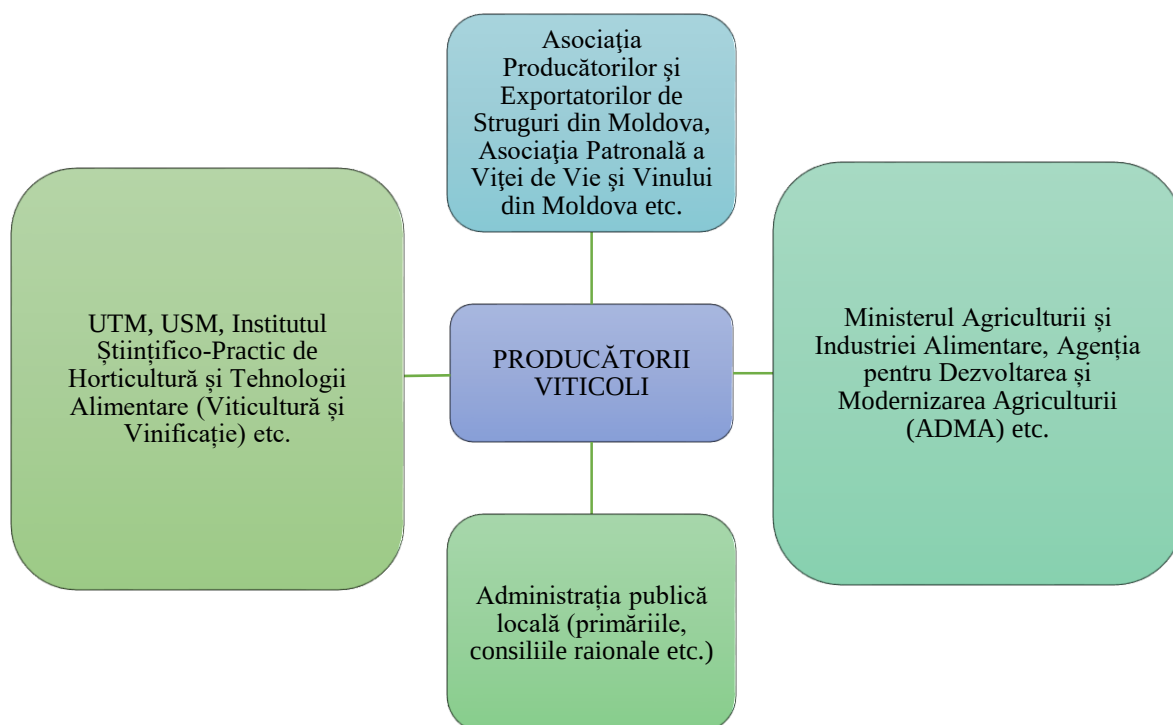

Figura 2. Modelul clusterial „Four Clover” pentru sectorul viticol autohton

Sursa: elaborat de autori

În prezent, intervențiile publice se concentrează în principal pe progresele în sectorul vitivinicol și pe probleme mai generale. Sectorul strugurilor de masă nu primește același tratament. Ar fi benefic să se dezvolte parteneriate între viticultori și magazine pentru a lansa campanii de promovare a strugurilor moldovenești. La fel un rol important în dezvoltarea agriculturii îl au micro-clusterele [11, p.78, 12.] .

În Republica Moldova au fost create și perfecționate micro-clusteres dezvoltate pe ambele maluri ale Nistrului, datorită sprijinului oferit de Suedia și Marea Britanie,

prin intermediul proiectului PNUD „Dezvoltarea capacităților de export pe malurile Nistrului” [13].

Micro-clusteres prezintă rezultatele deosebite ale sectoarelor beneficiare, specializarea ramurală efectivă care vine cu rezultate precum eficiență, dezvoltare și competitivitate și veniturile majorate. Micro-clusteres ajută la perfecționarea capacităților de export ale agricultorilor și tuturor agenților economici de pe ambele maluri, prin extinderea cooperării reciproc avantajoase, reintegrarea lanțurilor valorice.

Tabelul 1. Lista micro-clusterelor create, prin intermediul proiectului PNUD

Nr. d/o	Denumirea	Regiunea	Numărul de agenți economici	Obiectiv
1	Micro-clusterul de fructe „Fruit Export Hub”	Șoldănești, Camenca	15	Dezvoltarea unui hub comun de export către piața Uniunii Europene, utilizând infrastructura post-recoltare din satul Parcani, raionul Șoldănești, pentru a garanta livrări mai mari de produse omogene și de calitate superioară
2	Micro-clusterul „Moldova Textile Export”	Rezina, Rîbnița, Șoldănești	10	Sprijinirea colaborării între agenții economici de pe ambele maluri ale Nistrului pentru a depăși provocările comune; facilitarea preluării comenzilor mai mari și promovarea marketingului comun pentru penetrarea noilor piețe de

				export
3	Micro-clusterul turistic „Riviera Nistrului”	Localitățile învecinate Lacului de acumulare Dubăsari „Marea Moldovei”	24	Consolidarea cooperării și integrării agenților economici din domeniul turismului și recreerii de pe ambele maluri ale Nistrului; crearea și promovarea unei destinații turistice unice, „Riviera Nistrului”
4	Micro-clusterul în domeniul strugurilor de masă	Ștefan Vodă, Căușeni, Slobozia, Grigoriopol	13	Înființarea unui hub comun pentru exportul de struguri de masă, amplasat în satul Popeasca din raionul Ștefan Vodă, bazat pe dezvoltarea infrastructurii post-recoltare, stocare, ambalare și export conform standardelor europene, eliminând intermediarii și facilitând accesul la principalii traderi agro-alimentari din Uniunea Europeană
5	Micro-clusterul din domeniul legumelor din zona Nistrului de Jos	Ștefan Vodă, Slobozia, Grigoriopol, Căușeni	12	Crearea unei infrastructuri comune pentru ambalare și export, prin agregarea producției și formarea unor oferte competitive mai mari, evitând intermediarii și facilitând accesul direct la casele de comerț europene și rețelele comerciale
6	Micro-clusterul apicol	Căușeni, Slobozia, Grigoriopol, Basarabeasca	12	Înființarea unui hub apicol comun trans-riveran, folosind infrastructura existentă de procesare a produselor apicole din satul Zaim, raionul Căușeni, și dezvoltarea unui integrator trans-riveran pentru procesarea și exportul mierii și produselor apicole

Sursa: elaborat de autori în baza [17]

Deși sectorul strugurilor de masă din Republica Moldova se extinde permanent, întâmpină provocări semnificative atunci când vine vorba de exportul eficient către piețele europene și de integrarea în lanțurile valorice tot mai sofisticate ale supermarketurilor pan-europene. Microclusterelor reprezintă avantajele comparative ale zonelor beneficiare, specializarea economică inteligentă aducând eficiență, competitivitate și venituri decente. Prin promovarea cooperării reciproc avantajoase și reintegrarea lanțurilor valorice, acestea ajută la consolidarea capacităților de export ale agenților economici de pe ambele maluri ale țării. Din cele mai vechi timpuri, strugurii au jucat un rol important în cultura și alimentația multor popoare. Strugurii de masă, destinate consumului direct, au făcut parte din istorie, îmbogățind mâncarea strămoșilor noștri și promovând progresul tehnologic, diversificarea și stabilitatea economică a pieței. Deși vinificația este adesea remarcată în lumea modernă pentru impactul său cultural și financiar, strugurii de masă continuă să fie cruciali în istoria viticulturii. În timp ce citiți acest articol, ar trebui să vă gândiți la vița de vie, care este fundamentul oricărei culturi viticole și are o origine în timp. Una dintre cele mai vechi plante cultivate de om este vița de vie. Grație proprietăților sale decorative, calitative, rezistența la secetă ia permis să fie mult mai solicitată decât multe alte plante. Ca urmare a ocupat terenuri slab productive, mai puțin corespunzătoare altor culturi. Există posibilitatea de a îmbunătăți performanța producătorilor de struguri de masă în Republica Moldova prin înființarea asociațiilor profesionale, în special clusterelor. În special în primii ani, este esențial ca autoritățile să dezvolte un program care

să faciliteze formarea grupurilor, oferind un cadru instituțional și financiar solid. Producătorilor de struguri de masă li se va permite să-și consolideze poziția pe piață, să-și crească puterea de negociere cu cumpărătorii și să garanteze venituri mai stabile din vânzările de struguri prin colaborarea în cadrul clusterelor.

Elaborarea și implementarea practică a „...sistemului clusterial de organizare a producției agricole, bazate pe consolidarea eforturilor instituțiilor științifice de profil agrar, ale firmelor agricole și ale structurilor de deservire” a fost nominalizată ca o problemă prioritară agricole și ale structurilor de deservire” a fost nominalizată ca o problemă prioritară în cadrul politicii investiționale a statului în domeniul agroalimentar.

Politica de susținere a grupurilor este determinată în mare măsură de cadrul economic al țării și de specificul acesteia. Statul mai cu seamă Guvernul trebuie să joace un rol activ atât în fazele inițiale ale dezvoltării clusterelor, cât și în fazele finale, prin gestionarea barierelor instituționale și politice care împiedică progresul sectorului viticol și al mediului de afaceri. Inițiativele de formare a clusterelor pot fi sponsorizate de diferite entități publice, fie pe cont propriu, fie în parteneriat cu agenții de dezvoltare internaționale. Cu toate acestea, pentru a înțelege relațiile dintre clusterelor și influențele acestora asupra creșterii economice, exporturilor, nivelului de angajare și specializării la nivel național, este esențial să se stabilească o perioadă inițială de încercare de trei până la patru luni. Sistemului clusterial transformă agricultura obișnuită în agricultură sustenabilă. „Termenul de agricultură sustenabilă se

referă la un sistem agricol care valorifică resursele naturale fără a utiliza poluanți, menținând astfel echilibrul ecologic” menționează Zahm Frédéric și Girard Sydney [15, p.38]. Aceasta se opune agriculturii intensive, care adesea provoacă degradarea mediului. Dezvoltarea sustenabilă reprezintă o abordare economică ce încurajează respectul față de mediu, protejând în același timp resursele umane și economice esențiale [14, p.41, 16, p.1].

Concluzii. Pentru a crește autenticitatea preferințelor consumatorilor de struguri, un obiectiv important este de a face producția autohtonă de struguri de masă mai competitivă. Se observă o tendință crescândă de conștientizare a autenticității în rândul consumatorilor, atât în ceea ce privește producția tradițională de viță de vie, cât și în ceea ce privește modul în care strugurii sunt transportați și ambalați.

Este esențial să se implementeze tehnologii intensive pentru ca Republica Moldova să aibă un sector de producere a strugurilor de masă competitiv și durabil. Acestea pot include sisteme de irigație sofisticate, utilizarea de soluții nutritive specifice plantelor sau chiar metode de creștere verticală cu sisteme de cultură hidroponică. Recoltele mai mari și de calitate superioară pot fi obținute prin utilizarea acestor tehnologii moderne, ceea ce crește competitivitatea în industria de producere a strugurilor de masă.

Clusterelor sunt instrumente eficiente de politici de

dezvoltare antreprenorială și regională, deoarece acestea permit concentrarea resurselor și finanțărilor în domenii țintă cu un potențial de creștere și dezvoltare înalt, ce poate fi răspândit și în afara localităților. Exemplele de clustere de succes la nivel mondial arată că acestea sunt locuri în care companiile pot crește avantajele lor competitive și pot stimula prosperitatea și dezvoltarea economică locală în același timp. Cu toate acestea, faptul că multe companii sunt concentrate în același loc nu garantează în sine performanța clusterului. Cu alte cuvinte, beneficiile asociate cu fenomenul clusterizării nu apar automat, în special în țările cu instituții ineficiente și cu mecanisme de piață de autoreglare încă nedezvoltate. În consecință, majoritatea clusterelor de succes „natural” se află în țările dezvoltate. În țările în curs de dezvoltare, există puține exemple de clustere care au reușit fără implicarea sau sprijinul direct al statului.

În Republica Moldova, există organisme de inspecție și certificare care supraveghează producția ecologică, unele dintre ele fiind recunoscute de Comisia Europeană, iar altele nu. În timp ce unii producători de struguri de masă se conformează normelor naționale, care nu sunt complet armonizate cu cele europene, alții certifică producția lor conform regulamentelor UE, dar nu sunt înregistrați în țară. Această diferență împiedică operatorii ecologici din Republica Moldova să vândă struguri de masă certificați conform standardelor naționale.

Referințe bibliografice:

1. ARM/USAID, Proiectul USAID Agricultură Performantă în Moldova. Raport final. Perioada: noiembrie 2017 – noiembrie 2022, Chișinău: 166 p., 2022.
2. Agroexpert, „Platforma Agroexpert. Totul pentru o agricultură inteligentă,” De la boom la declin: Cum a evoluat producția agricolă în ultimele decenii [Interactiv]. Available: <https://agroexpert.md>. [Accesat 12 05 2024].
3. BABII, Leonid. Unele aspecte metodologice de evaluare a eficienței economice de funcționare a ramurii vitivinicole. In: *Economia regională: problemele și perspectivele dezvoltării*. Bălți: Universitatea de Stat „Alecu Russo”, 2005, Vol.1, pp. 103-105. ISBN 9975-931-90-1.
4. BAGNOD, Giancarlo; CHENAL, Gianmarco; CORSI, Alessandro; LETEY, Marilisa; MAZZARINO, Simonetta. The Pergola Valdostana and heroic viticulture in Aosta Valley (Italy): a case study on a traditional wine-growing system. In: *Annals for Istrian & Mediterranean Studies/Annales: Series Historia et Sociologia*. Koper: IRRIS, 2020, Vol. 30(1), pp. 99-112. ISSN 1408-5348. DOI: 0.19233/ASHS.2020.ŠT.
5. BELEA, M.G. Cercetări privind optimizarea structurii vegetației viței-de-vie în vederea îmbunătățirii calității producției. USAMV București: Teză de doctorat, 2008, 226 p.
6. BOTEZATU, Andrei; MOCANU, Natalia; MATEOC-SÎRB, Nicoleta. Bugetarea și importanța economică în producerea strugurilor de masă. In: *Competitiveness and sustainable development, Ed. 4, 3-4 noiembrie 2022*. Chișinău: Tehnica-UTM, 2022, pp. 230-233. ISBN 978-9975-45-872-6. DOI: 10.52326/csd2022.41.
7. BOTEZATU, Andrei; MOCANU, Natalia; MATEOC-SÎRB, Nicoleta. Sistemul Pergola și beneficiile sale în cultivarea strugurilor de masă. In: *Competitiveness and sustainable development, Ed. 4, 3-4 noiembrie 2022*. Chișinău: Tehnica-UTM, 2022, pp. 197-200. ISBN 978-9975-45-872-6. DOI: 10.52326/csd2022.35.
8. BRANAS, J. Viticulture. Universitatea Cornell: Dehan, 1974, 990p.
9. DAN, Mihaela-Cornelia. Clusterelor inovative: o soluție pentru dezvoltarea economică a României. In: *Economie teoretică și aplicată*, Volumul XIX, 2012, No. 9(574), pp. 3-14. ISSN 1844-0029.
10. DORNEA, Ion. Politici pentru dezvoltarea culsterelor în Moldova. Chișinău: IDIS Viitorul, 2016, 23 p.
11. IORDACHI, V.; GRIBINCEA, C.; UNGUR, C. ; BOLDURAT, V. Crearea și Organizarea Clusterelor în Republica Moldova: Ghid metodic. Chișinău: INCE, 2018. 85p. ISBN 978-9975-3272-0-6.
12. MOCANU, N. Clusterial structures of production and commercialization of agricultural food products. In: *Scientific Papers, UASVM of Bucharest. Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*. 2010, vol. 10(2), pp. 141-144. ISSN 1844-5640. Disponibil: <http://dspace.uasm.md:8080/xmlui/handle/123456789/5081> 0,3 c.a.
13. TORNEA, Ion. Politici pentru dezvoltarea culsterelor în Moldova. Chișinău: IDIS Viitorul, 2016, 23 p.
14. Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. United Nations, 2015, 41 p.
15. <https://sdgs.un.org/sites/default/files/publications/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Developmen>

t%20web.pdf

16. ZAHM, Frédéric; GIRARD, Sydney, et all. La Méthode IDEA4 – Indicateurs de durabilité des exploitations agricoles. Principes & guide d'utilisation. Évaluer la durabilité de l'exploitation agricole. Educagri éditions, 2023, 339 p.

17. În Moldova vor fi create şase clustere economice de-a lungul râului Nistru. Interactiv Available: <https://agrobiznes.md/in-moldova-vor-fi-create-sase-clustere-economice-de-a-lungul-raului-nistru.htm> [Accesat 22 06 2024].